

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

факультет журналістики

кафедра прикладної лінгвістики та літературознавства

кафедра іноземних мов

кафедра журналістики

кафедра філософії

**КОНЦЕПТИ, ДИСКУРС І ЕТИКА КОМУНІКАЦІЇ: ЛІНГВІСТИЧНІ,
ЖУРНАЛІСТСЬКІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ**

Матеріали міжкафедрального круглого столу

27 березня 2026 року

Одеса – 2026

УДК 81'42:174.4:070(049.2)
К653

Круглий стіл проведено відповідно до наказу ректора Національного університету «Одеська юридична академія» від 03 березня 2026 р. № 462-59

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи, доктор юридичних наук, професор.

Заступники голови оргкомітету:

Олена СКАЛАЦЬКА – декан факультету журналістики, доктор філософських наук, професор.

Мирослава МАМИЧ – завідувач кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, доктор філологічних наук, професор.

Олексій ФЕДОТОВ – начальник науково-дослідної частини, доктор юридичних наук, професор.

Робоча група:

Юлія ТОМЧАКОВСЬКА – завідувач кафедри іноземних мов, доктор філологічних наук, доцент.

Вікторія КОЛКУТІНА – завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, професор.

Ігор ШАМША – в.о. завідувача кафедри філософії, кандидат філософських наук, доцент.

Анастасія КІСЕЛЬОВА – доцент кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, кандидат філологічних наук, доцент.

Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки НУ «ОЮА»

Метою круглого столу було осмислення ролі мови, комунікації та дискурсивних практик у сучасному суспільстві, а також етичних засад інформаційної взаємодії в умовах розвитку медіа й цифрових технологій. Учасники обговорили проблеми медійних маніпуляцій, поширення фейкової інформації, етики комунікації, меж свободи слова та впливу соціальних мереж і генеративного штучного інтелекту на суспільну свідомість. Окрему увагу приділено лінгвістичним і філософським аспектам формування смислів, істини та відповідальності за комунікативні дії. У підсумку наголошено на важливості критичного мислення та формування етично відповідального інформаційного середовища.

Матеріали та пристатейна література публікуються в авторській редакції. За достовірність фактичної інформації у публікаціях відповідальність несуть автори.

Концепти, дискурс і етика комунікації: лінгвістичні, журналістські та філософські виміри : матеріали міжкафедр. круглого столу (м. Одеса , 27 березня 2026 р) / упоряд.: М. В. Мамич. Одеса : НУ «Одеська юридична академія», 2026. 110 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/32787> ;DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.32787>

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

ЗМІСТ

Варешкіна Н.

Взаємозалежність професійного та повсякденного дискурсу.....7

Грушевська Ю.

Функціонування прагматонімів-комполітів у рекламних текстах.....11

Єременко О.

До питання про співвідношення мовної та аксіологічної картин світу 15

Єрьоменко С. (S. Yeromenko)

Translation of stylistic devices.....18

Іванійчук Т.

Цифрова бібліотека як дискурсивний простір: формалізація метаданих і персоналізація інформаційних сервісів в контексті відкритої науки.....21

Капустіна Н.

Цифровий простір як поле етичної взаємодії у сфері бізнес-комунікацій....27

Кісельова А.

Метафоризація та мовна гра як інструменти конструювання професійної картини світу ІТ-фахівця.....30

Ковальова К.

Метафоризація як засіб репрезентації концепту fabrics в мовній картині світу.....34

Ксенія КОВАЛЬОВА,
викладач кафедри іноземних мов
Національний університет
«Одеська юридична академія»

МЕТАФОРИЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ FABRICS В МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Сьогодні лінгвісти все частіше звертаються не до сухого аналізу граматичних правил, а до того, як мова пов'язана з мисленням і спілкуванням. Так важливим стає аналіз мовної картини світу – системи уявлень, що виникає через контакт людини з реальністю й знаходить відображення в самій мові. Досить продуктивним шляхом такої роботи виявилось вивчення окремих понять, які несуть глибоке культурне навантаження й одночасно організовують внутрішній світ людини.

Хоча лексема *fabrics* можна сприймати як технічний термін, він кристалізується завдяки довгому шляху створення, носіння й розуміння полотен. У житті вони часто служать чимось більшим, ніж потреба в одязі – їх роль простягається в сферу знаків, образів, значень. Не всі матеріали мають такий ефект, проте саме тут культура надає матерії глибину. Текстильні форми стають провідниками смислів, коли перетинають межу користування.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що концепт FABRICS виявляє чималий потенціал у створенні метафор. Завдяки метафоризації поняття з галузі тканин – нитки, полотно, ткацтво, фактура – починають слугувати для опису того, що неможливо побачити: життя, спільноту, свідомість. Тому такий перехід із матеріального у сферу абстрактного розкриває метафору не просто як прикрасу мовлення, а як основу роботи думки.

Об'єктом дослідження є концепт FABRICS у англomовному сприйнятті культури, а саме те, як воно втілюється через метафори в літературних текстах. Дослідження прагне розкрити ключові метафоричні схеми, на яких тримається ця ідея. Через призму метафор простежено, як тканини перетворюються на символи, поняття набуває багаторівневого прочитання завдяки контекстним шарам.

У межах когнітивної парадигми мова розглядається як інструмент концептуалізації дійсності, а мовна картина світу – як відображення специфіки цього процесу. Вона не є прямим «дзеркалом» реальності, а радше її інтерпретацією, опосередкованою досвідом, культурою та мисленням мовців. Концепт FABRICS має складну багаторівневу структуру. Його ядерну зону формують лексеми *fabric, cloth, textile*, які позначають загальне поняття тканини. Периферія представлена назвами конкретних матеріалів (*silk, cotton, velvet*), елементами структури (*thread, yarn*), а також процесами (*weaving, spinning*). Така структура забезпечує широкі можливості для метафоричних перенесень.

У цьому всьому важливе місце належить тому, як тіло переживає реальність, тобто тілесний досвід. Торкаючись тканину рукою, людина одночасно фіксує поглядом її малюнок і простежує кожен етап виготовлення. Через такий безпосередній контакт зароджуються образи – основа метафор, де матеріальне (FABRICS) переходить у нематеріальне поле значень.

У такому сенсі метафоризація діє мовби міст – через неї одна сфера запозичує ознаки іншої, абстрактне починає сприймати форму завдяки образному переносу, тоді людина бачить його чіткіше.

Дослідження літературних творів виявило основні метафоричні схеми – саме в них існує поняття ТКАНИНИ (FABRICS).

Однією з найбільш репрезентативних схем є метафорична модель ЖИТТЯ – ЦЕ ТКАНИНА. Класичним є приклад з п'єси Вільяма Шекспіра «All's well that ends well»: *«The web of our life is of a mingled yarn, good and ill together: our virtues would be proud, if our faults whipped them not; and our*

crimes would despair, if they were not cherished by our virtues» (Shakespeare, 2010).

У цьому висловлюванні життя постає як тканина (web), що складається з ниток (yarn), які символізують різні події та досвіди. Важливо, що ці нитки «змішані», що підкреслює неоднорідність і складність людського існування. Мотив виготовлення полотна проходить крізь усе драматичне буття персонажа, події розгортаються наче нитки на верстаті. Такий погляд дозволяє побачити структуру долі як плетіння матеріалу. Через ремесло розкривається внутрішній світ та життя героя.

Близькою до цієї концепції є модель, в якій текстильна метафора застосовується для інтерпретації РЕАЛЬНОСТІ в її онтологічній сутності. У п'єсі Вільяма Шекспіра «The tempest» зустрічається вислів: *«the baseless fabric of this vision»*, де термін *fabric* використовується для передачі ідеї ілюзорної, неупродовженої реальності, акцентуючи її ефемерність та відсутність матеріальної основи. У цьому контексті тканина функціонує як метафоричний еквівалент структури, існування якої обмежене сферою свідомості або уяви. Це свідчить про трансгресію концепту FABRICS у простір ментального й символічного, розширюючи його семантичне поле на домен уявного (Shakespeare, 2004).

Модель продовжує еволюціонувати в науково-публіцистичному дискурсі. Наприклад, у праці Рейчел Карсон «The edge of the sea» можна знайти таке вислів: *«each living thing is bound to its world by many threads, weaving the intricate design of the fabric of life»* (Carson, 1955). Тут помітно, як одна ідея переходить в іншу - живі істоти наче сплетені незримими зв'язками, формуючи щось на кшталт загальної мережі. Цей малюнок у свідомості дозволяє розглядати природу не як набір частин, а як процес, де все пов'язано.

Цей самий принцип можна спостерігати й у науковому дискурсі, зокрема в одному з висловлювань Річарда Фейнмана: *«Nature uses only the longest threads to weave her patterns...»* (Feynman, 1965). Процес ткацтва стає

метафорою, якою пояснюються природні закономірності. Нитки уособлюють фундаментальні взаємозв'язки, а візерунок – складну будову світу. Це підкреслює універсальність текстильних образів у різноманітних формах мовлення.

Отже, метафоризація функціонує як основний механізм, що репрезентує концепт FABRICS через лінгвістичне світосприйняття мови. Аналіз демонструє, що текстильні образи функціонують як інструменти для розуміння абстрактних понять, що призводить до їх структурної організації та інтерпретації. Найефективніші моделі використовують тканину як основу для створення ментальних уявлень, що пояснюють існування та реальне існування. Зв'язок між фізичним досвідом та абстрактним мисленням демонструє, що текстильні метафори існують як універсальні елементи.

Література

1. Люлька О.О. (2019) Художній англомовний дискурс як середовище реалізації метафори. Закарпатські філологічні студії. Випуск 8. Том 2. С. 17-21.
2. Carson, R. (1955). *The edge of the sea*. Houghton Mifflin. 276 p.
3. Feynman, R. P. (1965). *The character of physical law*. MIT Press. 173 p.
4. Shakespeare, W. (2004). *The tempest* (V. Mason Vaughan & A. T. Vaughan, Eds.). Arden Shakespeare. 412 p.
5. Shakespeare, W. (2010). *All's well that ends well* (B. A. Mowat & P. Werstine, Eds.). Folger Shakespeare Library. 336 p.